



L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · EN PORTADA

ENTREVISTA A LUIS VAÑÓ GISBERT, PRESIDENT DE LA PLATAFORMA DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA I DEL CERMI CV

Luis Vañó Gisbert (Bocairent, 1966) és l'actual president del CERMI CV (Comitè de Representants d'Entitats de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana) i de la Plataforma del Tercer Sector Social de la CV (PTSCV). Diplomat en Empresaris i exfuncionari de carrera de l'Institut Nacional de la Seguretat Social durant 18 anys, té una àmplia trajectòria en el moviment associatiu de la discapacitat i l'hemofília, ocupant, per exemple, la presidència de l'Associació d'Hemofília de la CV actualment, i anteriorment la presidència de COCEMFE Valencia. També és vicepresident de CALCSICOVA (Comitè Ciutadà Anti-Sida de la CV) i membre de la Junta Directiva Nacional de CESIDA i del Comitè Executiu del CERMI Estatal. En aquesta àmplia entrevista, Vañó ens parla de la situació actual del Tercer Sector social valencià, de la tramitació de la Llei del Tercer Sector a la Comunitat Valenciana, i de la relació de la PTSCV amb el cooperativisme i l'economia social, així com amb les universitats i l'administració valenciana.

“L'estat de salut del Tercer Sector Social valencià el definiria com una mescla de fortalesa i de tensió. És, paradoxalment, més fort, professionalitzat i cohesionat que mai, però alhora està sotmés a un estrès financer i operatiu sense precedents.”

- Estimats Luis Vañó, vosté ostenta la presidència de la Plataforma del Tercer Sector Social de la Comunitat Valenciana (PTSCV) des de 2018, en representació del CERMI CV, entitat que, si no m'equivoque, presideix des de 2017, com definiria vosté l'estat de salut actual del tercer sector valencià i la seua evolució en els últims anys?

- Moltes gràcies a CIRIEC i al IUDESCOOP per aquesta oportunitat. Responent a la seua pregunta, definiria l'estat de salut del Tercer Sector Social valencià com una mescla de fortalesa i de tensió. És, paradoxalment, més fort, professionalitzat i cohesionat que mai, però al mateix temps està sotmés a un estrès financer i operatiu sense precedents.

Quant a l'evolució en els últims anys, el canvi més significatiu ha estat la nostra vertebració. Hem transitat de ser un conjunt d'entitats, de vegades disperses i amb diferents graus de professionalització, a consolidar-nos com un sector estratègic, unit i amb una veu pròpia.

La creació de la pròpia Plataforma del Tercer Sector (PTSCV) és la prova d'això. Aquesta maduresa s'ha traduït en un reconeixement institucional clau: ja no se'ns veu únicament com a simples prestadors de serveis o executors de subvencions, sinó com a interlocutors socials imprescindibles per al disseny, execució i avaluació de les polítiques públiques.

La recent consolidació de la Mesa de Diàleg Civil amb el Tercer Sector d'Acció Social és una fita que formalitza aquesta relació de cogovernança amb la Generalitat.

No obstant això, aquesta fortalesa organitzativa conviu amb reptes immensos que marquen la salut actual del tercer sector. La nostra capacitat de resiliència ha quedat demostrada, però també l'esgotament.

Hem respost de manera exemplar a crisis encadenades: primer la pandèmia de la COVID-19, després la crisi inflacionària i l'augment del cost de la vida, i molt recentment la devastadora tragèdia de la DANA d'octubre de 2024.

En tots aquests escenaris, el Tercer Sector ha estat la primera escullera de contenció i el principal braç executor de la solidaritat.

Aquesta realitat ha provocat que la demanda de suport per part de la ciutadania s'haja disparat, mentre els nostres costos operatius (energia, subministraments, salaris) també creixen. Per tant, el gran repte actual és la sostenibilitat.

El sector està madur i unit, però la seua “salut” depén que s'establisca un marc de finançament estable, àgil i suficient, que reconega el cost real dels serveis i garantisca la nostra viabilitat.

Precisament per això, la futura Llei del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana és l'eina fonamental que esperem. Acabem d'iniciar el procés d'elaboració “colze a colze” amb la Generalitat, participant activament en la consulta pública inicial i en jornades participatives, i confiem que aquesta llei siga la que consolide definitivament el nostre paper i ens done la seguretat jurídica i financera que necessitem per continuar atenent les persones més vulnerables.

- Enseguida li preguntaré per aquesta Llei, senyor Vañó, però abans m'agradaria comentar-li que veig la PTSCV, igual que les seues homòlogues d'altres territoris d'Espanya, com una gran Plataforma de Plataformes. Em pot detallar quines organitzacions formen part actualment de la PTSCV, quantes persones treballen i col·laboren en elles, i de quants beneficiaris podríem estar parlant?

- Efectivament, el nom “Plataforma de Plataformes” és la definició més precisa. La PTSCV no és una entitat que afilie directament xicotetes associacions, sinó que representa la unitat de les grans xarxes del Tercer Sector Social valencià. La nostra força radica en aquesta unió. Actualment, la Plataforma del Tercer Sector Social de la Comunitat Valenciana està integrada per sis organitzacions troncales:

1. El CERMI CV (Comitè d'Entitats Representants de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana), que tinc l'honor de presidir.
2. L'EAPN CV (Xarxa Europea de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social).
3. Creu Roja Comunitat Valenciana.
4. Càritas Comunitat Valenciana.
5. ONCE de la Comunitat Valenciana.

6. La Plataforma del Voluntariat de la Comunitat Valenciana.

Donar-li una xifra consolidada i exacta del total de persones i entitats és enormement complex, precisament perquè cadascuna d'aquestes sis plataformes agrupa, al seu torn, a centenars d'entitats de base i delegacions territorials. No parlem de sis entitats; parlem de milers de punts d'atenció i acció social distribuïts per tot el territori valencià. Tot i que les estadístiques específiques de la Comunitat estan en constant actualització (un repte en el qual treballem), sí que li puc dir que estem parlant del principal motor de la cohesió social valenciana.

Quant a persones treballadores, el sector mobilitza desenes de milers de professionals en la Comunitat. Som un sector professionalitzat i un important generador d'ocupació, especialment femenina.

Pel que fa a les persones voluntàries (col·laboradores), la seua força és immensa. Sumant les bases socials de totes les plataformes parlem de centenars de milers de persones voluntàries que dediquen el seu temps als altres.

I en relació amb les persones beneficiàries, l'impacte és massiu. Atenem centenars de milers de valencians i valencianes en situació de vulnerabilitat, ja siga per pobresa, discapacitat, soledat o qualsevol altra circumstància d'exclusió.

- I com ja ha mencionat, un dels reptes en què està treballant des de pràcticament els seus orígens la PTSCV, colze a colze a més com diu vosté amb la Generalitat Valenciana, és en l'elaboració d'una Llei del Tercer Sector a la Comunitat Valenciana, l'aprovació de la qual sembla imminent. Com es troba la tramitació d'aquesta Llei i quan podria finalment ser aprovada?

- Aquesta és, sens dubte, l'eina legislativa més important i esperada pel sector en l'última dècada. És una reivindicació històrica en què portem treballant des dels orígens de la Plataforma, quan ja en 2020 presentàrem, amb l'assessorament del CIRIEC, una primera proposta articulada. Que com es troba la tramitació i quan podria aprovar-se? Cal matisar la percepció d'"inminència". Tot i que és un objectiu prioritari, la Llei no es troba en la seua fase final, sinó en fase encara inicial però crucial de construcció i de diàleg.

El procés formal va arrancar a l'estiu de 2024, quan la Generalitat va obrir el "tràmit de consulta pública prèvia", al qual des de la PTSCV vam respondre amb un document detallat d'aportacions.

Fa poc més d'un any, el passat 25 d'octubre de 2024, vam participar activament en la "Jornada Par-

ticipativa: Reconeixent el Tercer Sector", organitzada per la Vicepresidència de la Generalitat Valenciana. Aquesta jornada va ser fonamental per posar en comú els reptes i les bases de la futura llei en un procés de construcció col·lectiva.

Més d'un any després seguim al començament del treball legislatiu. El nostre objectiu, que compartim amb la Generalitat, és que en els dos anys que resten de legislatura puguem tindre un esborrany sòlid de Projecte de Llei, per tal que, si Déu vol, puga entrar a les Corts per al seu debat i aprovació final.

- Quines serien les aportacions més destacades que podem esperar d'aquesta Llei?

- Aquesta llei no és una declaració d'intencions; busca un canvi de paradigma. Les aportacions clau que exigim són quatre:

1r. Un Nou Model de Finançament (La clau. És el pilar central). Necessitem superar amb urgència l'actual model de subvencions, que genera inseguretat i precaritzo el sector. La llei ha d'apostar per fórmules estables com l'acció concertada (concert social) com a instrument preferent, subvencions plurianuals i, fonamentalment, que es financie el cost real dels serveis, incloent les despeses d'estructura i gestió que ara no es cobreixen.

2n. La Consolidació del Diàleg Civil: La llei ha de garantir la nostra participació "real i efectiva" en el disseny, execució i avaluació de totes les polítiques públiques, no només les socials. Això implica blindar en la pròpia llei la Mesa de Diàleg Civil i altres òrgans de participació, perquè no depenguen de la voluntat política del moment.

3r. Un Canvi de Model (de Subsidiarietat a Complementarietat). És un canvi filosòfic. L'Administració ha de deixar de veure'ns com un actor subsidiari. La llei ha de reconèixer que les entitats socials no som subsidiàries, sinó imprescindibles. Som part d'un model de col·laboració públic-social complementari.

4t. Simplificació Administrativa: és vital reduir la "excessiva burocràcia" i homogeneïtzar els criteris de justificació.

- Estan satisfets amb la proposta que s'està treballant?

- A dia d'avui no existeix una "proposta" de llei tancada, sinó un procés d'elaboració obert. I sí, estem molt satisfets amb la metodologia que s'està emprant. La Generalitat ha entès que aquesta no pot ser una llei per al Tercer Sector, sinó una llei amb el Tercer Sector. L'inici de la consulta pública i la convocatòria de jornades de treball participatives demostren la voluntat de treballar "colze a colze".

Sentim que les nostres reivindicacions històriques, com la necessitat d'estabilitat financera i el diàleg civil, estan sent escoltades i formen el nucli del debat. Estem satisfets amb l'inici d'aquest camí i som optimistes sobre el resultat, sempre que es mantinga aquest esperit de cogovernança.

- La que sí que s'ha aprovat ja és la Llei del Voluntariat de la Comunitat Valenciana. Quins serien, al seu parer, els principals avanços d'esta llei?

- Efectivament, la Llei 4/2025, de 22 de maig, de voluntariat de la Comunitat Valenciana, ja és una realitat publicada. És una norma fonamental per a nosaltres, ja que el voluntariat és l'ànima i el motor del Tercer Sector d'Acció Social. I, com segurament intuirà vosté, ha sigut una llei molt participada.

El procés es va iniciar amb una consulta pública al setembre de 2023, en la qual des del CERMI CV i altres entitats del Tercer Sector vam presentar un document de propostes molt detallat.

Va continuar amb jornades de treball, com la d'octubre de 2023, on tot el sector va poder debatre i definir "el voluntariat que volem". Açò és crucial, perquè les aportacions de la llei i la nostra satisfacció amb ella estan directament relacionades amb eixe procés de diàleg.

Al meu parer, la llei modernitza i dona l'entitat que es mereix a l'acció voluntària, superant un marc que ja tenia més de vint anys. Destacaria diversos punts clau:

1. Defineix i clarifica: per primera vegada distingix clarament entre les "accions de solidaritat" (més puntuals o esporàdiques) i les "activitats de voluntariat", que són les que es desenvolupen de manera organitzada a través d'una entitat.

2. Reconeixement formal. Esta és una aportació clau que el sector reclamava. La llei estableix l'acreditació i el reconeixement de les competències i aptituds adquirides per la persona voluntària. Açò dignifica la tasca i la posa en valor, per exemple, en un currículum. La llei inclou la creació d'una "targeta de la persona voluntària".

3. Modernització d'àmbits: actualitza els àmbits d'actuació per a incloure realitats noves, reconeixent explícitament el voluntariat digital, en línia o virtual i el voluntariat corporatiu, que van ser temes centrals en les jornades participatives.

4. Garanties i professionalització: reforça les obligacions de les entitats. Ara és un deure clar comptar amb un Pla de Voluntariat, formalitzar un acord d'incorporació i garantir la formació i l'assegurança d'accidents i de responsabilitat civil de totes les persones voluntàries.



5. Participació de menors: permetent el voluntariat a partir dels 12 anys (amb condicions específiques d'acompanyament i autorització) i a partir dels 16 (amb consentiment).

- Satisfà, doncs, la Llei del Voluntariat les expectatives de la PTSCV i del moviment de la discapacitat?

- Sí, rotundament. I la raó principal és, com deia al principi, que hem sigut part activa de la seua elaboració.

Des del moviment de la discapacitat (CERMI CV) teníem reivindicacions molt clares que vam presentar a l'octubre de 2023. La principal era garantir la inclusió i l'accessibilitat de les mateixes persones amb discapacitat com a agents voluntaris. La llei ha recollit esta visió. Estableix l'accessibilitat com a principi fonamental i obliga les entitats a garantir la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat universal de les persones voluntàries amb discapacitat, adaptant la formació i les activitats a les seues capacitats. Açò era irrenunciable per a nosaltres, i s'ha complit.

En general, tant les propostes del CERMI CV com les conclusions de les jornades participatives (on la PTSCV va tindre un paper clau) es veuen reflectides en el text final: l'aposta per la formació, la creació de registres, la clarificació de drets i la promoció de la participació en òrgans com el Consell Valencià del Voluntariat. És una llei moderna, que respon a la realitat del sector perquè el tercer sector ha ajudat a construir-la.

- Ja fa més d'un any de la tragèdia de la DANA d'octubre de 2024 a la província de València, tragèdia a la qual la societat valenciana i les organitzacions del tercer sector van reaccionar ràpidament, desplegant-se en milers d'iniciatives de suport i solidaritat amb les poblacions i persones més afectades. Com ha canviat la DANA a la Plataforma del Tercer Sector CV? Quines iniciatives s'han pres en previsió de futures emergències?

- La DANA de 2024, amb les seues terribles conseqüències, ens apressa a una reflexió profunda i, sobretot, a l'acció.

Va ser una tragèdia immensa, però també una radiografia implacable de les fractures del nostre sistema. Va deixar al descobert que els sistemes d'emergència no estaven dissenyats per a protegir tota la ciutadania, deixant desproporcionadament arrere les persones amb discapacitat, majors i, en general, totes les persones en situació de major vulnerabilitat.

La DANA no ens ha canviat; ens ha transformat. La DANA d'octubre de 2024 va ser una "prova de foc" que, més que canviar el nostre paper, va reafirmar amb una força incontestable el rol que sempre hem exercit: el de ser un agent de primer ordre en la col·laboració i la cohesió social.

El Tercer Sector, i la Plataforma com a eix vertebrador, va demostrar ser la primera línia de defensa quan els sistemes oficials, dissenyats per a emergències genèriques, es van veure completament superats.

La DANA va evidenciar que no som un "actor secundari de suport" al qual cridar després de la crisi; som i sempre hem sigut un soci estratègic per a estar en la taula abans i durant l'emergència.

Esta eficàcia demostrada es deu al fet que la DANA no requeria una resposta genèrica, sinó milers de respostes específiques. I és ahí on la fortalesa de la Plataforma, com a "Plataforma de Plataformes", es va revelar insubstituïble.

La nostra capil·laritat, el coneixement detallat de la vulnerabilitat i la confiança que tenim amb els nostres col·lectius van ser els actius més eficients.

Així és com cada pilar de la PTSCV ho va demostrar:

- Càritas CV i Creu Roja CV (La Capil·laritat Logística): No van necessitar una ordre d'activació; ja estaven allà. La seua presència en cada barri i poble va ser la primera xarxa de seguretat que va funcionar, proporcionant ajuda humanitària urgent mentre el sistema oficial encara avaluava danys.

- EAPN CV (La Intel·ligència de la Vulnerabilitat): La Xarxa de Lluita contra la Pobresa i les seues entitats (nivell 2 i 3) no van necessitar mapes. Sabien quins barris eren els més precaris i van arribar a famílies vulnerables que l'administració no tenia registrades.

- CERMI CV i ONCE CV (El Coneixement Especialitzat): Ací és on el fracàs del sistema genèric va ser més evident. Les alertes oficials van ser inútils per a les persones sordes i les evacuacions impossibles per a qui depenia d'ascensors o cadires de rodes elèctriques.



Luis Vañó, entrevistat en un acte del CIRIEC i IUDESCOOP, celebrat La Nau UV.

“La DANA no ens ha canviat; ens ha transformat. La DANA d'octubre de 2024 va ser una prova de foc que, més que canviar el nostre paper, va reafirmar amb una força incontestable el rol que sempre hem exercit: el de ser un agent de primer ordre en la col·laboració i la cohesió social.”

Des del CERMI CV i les nostres federacions vam haver d'activar els nostres propis censos per a localitzar persones electrodependents o gestionar crisis sensorials en persones amb autisme.

L'ONCE va haver de gestionar la crisi dels seus afiliats cecs, que van perdre les seues referències de mobilitat. Vam demostrar que un pla d'emergències que no és inclusiu no és un pla: és un risc en si mateix.

- La Plataforma del Voluntariat CV (La Mobilització Humana): Davant del “riu de solidaritat” espontani, que un sistema col·lapsat no pot gestionar, van ser les nostres plataformes les que van canalitzar eixa energia, organitzant milers de voluntaris per a convertir la bona intenció en ajuda efectiva.

En conclusió, la DANA va demostrar amb fets que el Tercer Sector no és un complement. Som la xarxa logística (Càritas/Creu Roja), la intel·ligència de vulnerabilitat (EAPN), el servei de resposta especialitzada (CERMI/ONCE) i el motor de mobilització ciutadana (Plataforma del Voluntariat).

Reafirmem, per tant, el nostre lloc com a part indispensable de la infraestructura de protecció civil, i eixa és la raó per la qual ara estem en la “cadena de comandament”, co-creant amb més força els nous plans d'emergència.

A més, la nostra resposta no va ser només reactiva; va ser immediatament proactiva i constructiva. Arran de la tragèdia, la nostra principal iniciativa no va ser només documentar les pèrdues, sinó liderar la transformació del sistema perquè això no torne a ocórrer.

El primer gran resultat d'esta nova legitimitat es veu en el Pla Endavant.

- Per què? Quines novetats inclou el Pla Endavant, de Recuperació i Reconstrucció de la Comunitat Valenciana, d'interés per al tercer sector i el moviment de la discapacitat? Tinc entès que vostés van presentar 50 al·legacions al Pla.

- Valorem molt positivament la seua versió final (del 19 d'agost de 2025); és una fita i un èxit de la nostra incidència. Com bé comenta, des del CERMI CV

vam presentar un document amb més de 50 al·legacions detallades. La nostra estratègia no va ser només reivindicativa, sinó proactiva, constructiva i d'un altíssim rigor tècnic. El resultat ha sigut un autèntic canvi de paradigma.

L'impacte més significatiu està en la governança. El CERMI CV figura explícitament en el document final com a entitat participant en la taula de treball del “Pilar A: Persones”. Açò ens valida formalment com a coautors de la solució.

Gràcies a aquesta participació, el Pla Endavant adopta la nostra filosofia de “Reconstruir Millor” i inclou mesures que vam impulsar directament. El Pla Endavant habilita i s'alinea amb el nou Pla Director d'Anàlisi, Anticipació i Reacció. Gràcies a la nostra insistència, aquest Pla Director naix amb el principi d'Inclusió i Vulnerabilitat com un dels seus pilars. Este és el “Model València” del qual tant parlem. Es basa en el Pla d'Emergències Inclusiu (PEI) que el CERMI CV va elaborar després de la DANA, un document que defineix el “Principi d'Inclusió per Defecte”: l'accessibilitat no és un annex, és el punt de partida del disseny.

Aquest model es va consolidar quan la Generalitat ens va convidar a un “intens procés de cocreació”, incorporant íntegrament les nostres 18 propostes tècniques en la nova guia oficial d'emergències.

En resum, la DANA ens ha consolidat com un agent polític de primer ordre. Ara fem servir eixa legitimitat per a garantir que aquest canvi s'implemente efectivament.

- Quina repercussió pot tindre el Pla Endavant en les persones beneficiàries del Tercer Sector?

- Ací és on veiem els resultats més concrets de la nostra incidència. El Pla Endavant repercuteix directament en la vida de les persones amb discapacitat i en situació de vulnerabilitat amb mesures estratègiques, recollides en el Pilar A: Persones.

En primer lloc, el Registre Voluntari de Persones amb Discapacitat (Iniciativa A.3.1) és, potser, la mesura més estratègica que vam aconseguir incloure. És

una eina estructural amb un doble objectiu: a curt termini (Recuperació) permet a l'administració identificar de manera proactiva les persones amb necessitats específiques (ajudes tècniques perdudes, barreres sobrevingudes) per a agilitzar la gestió d'ajudes. A llarg termini (Prevenició) és una eina fonamental per al futur Pla Director d'Emergències. Els serveis de rescat sabran per endavant on es troben les persones que requereixen transport adaptat, comunicació en Llengua de Signes o suport per a l'evacuació, permetent una resposta proactiva i precisa.

En segon lloc, el pla reforça els sistemes que són vitals per a l'autonomia, per a evitar la institucionalització de persones que han vist agreujada la seua situació. Açò inclou l'agilització de la valoració de la dependència i el reforç dels Serveis d'Ajuda a Domicili (SAD).

En tercer lloc, el pla reconeix el trauma especialment agut per a les persones amb discapacitat, i contempla la creació d'unitats de suport psicològic post-trauma, una mesura fonamental per a la recuperació integral.

Finalment, es crea la Xarxa de Seguretat Econòmica (Iniciativa A.3.5), que adapta i agilitza l'accés a la Renda Valenciana d'Inclusió (RVI) per a les famílies en situació precària que han perdut la seua llar o el seu treball, prevenint l'exclusió social severa.

- Ha mencionat vosté també en algun moment de l'entrevista la importància de la creació de la Mesa de Diàleg Civil amb el Tercer Sector d'Acció Social. Aquesta mesa es va crear en 2023 com a òrgan col·legiat de caràcter consultiu, a través del qual canalitzar el diàleg entre la Generalitat i les organitzacions del Tercer Sector amb implantació en la Comunitat Valenciana. Com està funcionant la Mesa de Diàleg Civil i quins principals resultats està obtenint?

- Aquesta és una qüestió fonamental per a nosaltres, ja que representa la culminació d'una reivindicació històrica del sector: passar d'una interlocució informal i dependent de la voluntat política a una cogovernança real i institucionalitzada.

La Mesa de Diàleg Civil, creada formalment pel Decret 62/2023, és l'eina clau que hem impulsat per a eixa interlocució transversal amb la Generalitat. Les seues funcions són crucials: garantir la participació del Tercer Sector en les polítiques públiques, ser informada d'iniciatives normatives i formular propostes estratègiques.

Tanmateix, i ací responc directament a la seua pregunta: en aquest moment (novembre de 2025), la Mesa de Diàleg Civil encara no ha sigut constituïda oficialment. Açò significa que, encara que comptem

amb un marc normatiu clar, encara no existix un espai formal i operatiu de col·laboració sota eixe paraigua. Per tant, la Mesa no ha començat a funcionar ni ha pogut generar els resultats tangibles per als quals va ser dissenyada.

Ara bé, això no implica que no haja existit diàleg. El que ha ocorregut és que el diàleg s'ha produït de manera fragmentada o reactiva. Hem tingut una col·laboració intensa i positiva en fòrums específics, com les jornades participatives per a la futura Llei del Tercer Sector. I, sobretot, hem demostrat una capacitat de cogovernança sense precedents durant la gestió de la tragèdia de la DANA.

La col·laboració en el disseny del Pla Endavant, on des del CERMI CV vam aconseguir incloure més de 50 al·legacions, és la prova palpable que el diàleg funciona i produïx resultats eficaços. Però aquesta és precisament la paradoxa: la DANA va demostrar per què la Mesa de Diàleg Civil és tan urgent. L'èxit del Pla Endavant es va basar en un diàleg de fet, forçat per la crisi. La Mesa de Diàleg Civil ha d'institucionalitzar eixe model de treball perquè no depenga d'una emergència, sinó que siga la forma ordinària de governar.

Per tant, encara que valorem la col·laboració específica que mantenim amb les diferents Conselleries, des de la Plataforma del Tercer Sector i el CERMI CV considerem prioritària i irrenunciable la constitució immediata de la Taula. És l'eina imprescindible per a passar d'un diàleg de reacció (respondre a crisis) a un diàleg de proacció (planificació estratègica), garantint la participació efectiva i la transparència que mereixen les persones més vulnerables.

-El Tercer Sector valencià, a més de treballar amb les administracions públiques, manté una relació creixent amb entitats de la societat civil i també amb les universitats de la Comunitat Valenciana. Com són les relacions entre el tercer sector valencià i les universitats?

- Definiria la relació com a excel·lent, estratègica i fonamental. No és una relació puntual, sinó una aliança estructural que s'ha enfortit immensament en els últims anys. Les universitats valencianes, i molt especialment la Universitat de València a través d'instituts de referència com el IUDESCOOP i el mateix CIRIEC, són un soci indispensable per a nosaltres. La nostra col·laboració s'articula en tres grans eixos on aquesta simbiosi és evident. El primer, en el de la investigació. El Tercer Sector ha superat l'etapa de basar les seues reivindicacions únicament en l'experiència; ara les basem en l'evidència i en les dades. Quan des de la PTSCV elaborem propostes legislatives, com la futura Llei del Tercer Sector, ho fem sobre informes rigoro-

sos, com els de CIRIEC, per a quantificar la nostra dimensió econòmica.

Aquesta aliança es materialitza en l'assessorament expert d'acadèmics, però també en estructures formals com els convenis que la Generalitat manté amb les universitats públiques, destinant fons per a fomentar la investigació aplicada als serveis socials.

El segon eix és el de la cogovernança i el disseny de polítiques. Considerem la universitat com un actor clau de la societat civil en el disseny de les polítiques públiques. Per això, participen activament en les jornades de diàleg, com les de la Llei del Voluntariat o les recents per a la Llei del Tercer Sector, on el IUDESCOOP va ser un participant destacat.

Aquesta col·laboració va més enllà, creant espais estables de transferència de coneixement, com la Càtedra de Responsabilitat Social de la Generalitat a la Universitat d'Alacant, que treballa colze amb colze amb les nostres entitats.

El tercer eix és el de la formació de capital humà i especialització. Les universitats són la pedrera dels futurs professionals del Tercer Sector i el principal focus de voluntariat jove i qualificat. La nova Llei de Voluntariat així ho reconeix, dedicant un article a la seua promoció en l'àmbit universitari.

Però aquesta col·laboració esdevé crucial en la formació especialitzada: en l'àmbit de la discapacitat, per exemple, des del CERMI CV desenvolupem el programa 'Campus Capacitas' amb la Universitat Catòlica de València, centrat en la inclusió en l'Educació Superior.

En reptes de futur, veiem la Universitat Politècnica participant en iniciatives d'economia circular.

I en atenció directa, la Universitat Catòlica manté convenis amb la Conselleria per a programes vitals com el d'Atenció Primerenca i el Centre Autònom de Referència en Discapacitat.

En resum, la relació és de simbiosi: nosaltres aportem l'experiència directa i el pols de la realitat social, i les universitats ens proporcionen el rigor metodològic, la investigació i el capital humà format per a poder aplicar eixe coneixement, professionalitzar la nostra acció i transformar eixa realitat social amb major impacte i eficàcia.

- En efecte, en les universitats valencianes, particularment en la Universitat de València, amb el IUDESCOOP i CIRIEC, existix un dels pols més importants a nivell internacional d'investigació i formació en economia social i tercer sector. Creu, no obstant això, que és suficient? D'altra banda, atenen adequadament les universitats valencianes les peticions del Tercer Sector i la Discapacitat en temes d'inclusió d'alumnat desfavorit, accessibili-



tat i altres tipus de barreres que poden patir els alumnes i el professorat? I com són les relacions del tercer sector amb l'altra gran pota de l'economia social, que són fonamentalment les cooperatives, amb gran tradició i arrelament a la Comunitat Valenciana?

- Aquesta és una pregunta excel·lent que toca tres dels grans reptes del nostre ecosistema. És suficient la investigació? Efectivament, tenim el privilegi de comptar a la Comunitat Valenciana amb un pol de coneixement de referència internacional com són el IUDESCOOP i el CIRIEC. Són els nostres grans aliats per a dotar de rigor i dades les nostres reivindicacions. Però si em pregunta si és "suficient", la meua resposta, com a president de la Plataforma, ha de ser que no, encara no ho és. El gran repte que tenim per davant no està en la producció de coneixement, que és excel·lent, sinó en la seua transferència i capil·laritat. És a dir, necessitem que eixa investigació d'alt nivell no només servisca per a fonamentar lleis, sinó que penetre i s'aplique en el dia a dia de la gestió de les nostres entitats de base.

Necessitem una investigació més aplicada que ens ajude a resoldre els nostres reptes urgents: com mesurar el nostre impacte social de manera senzilla, com implementar la transformació digital en xicotetes associacions o com garantir la sostenibilitat financera. El coneixement existix, però hem de crear ponts més àgils perquè arribe a la trinxera de l'acció social.

En l'àmbit de la inclusió i l'accessibilitat, com a president del CERMI CV he de reconèixer que s'ha

avançat enormement, però el camí que queda és immens. S'ha superat la fase en què la discapacitat era invisible. Hui, quasi totes les universitats compten amb unitats de suport, serveis d'atenció i programes específics, alguns tan potents com el "Campus Capacitas" que la Universitat Catòlica de València desenvolupa amb el CERMI CV.

No obstant això, la inclusió real va molt més enllà de l'accessibilitat física o de tindre un servei de suport. El gran repte pendent no són només les barres arquitectòniques, sinó també les barreres digitals, cognitives i curriculars. Parlem de campus virtuals que no són accessibles per a persones cegues, de mètodes d'avaluació que no s'adapten a persones amb dificultats d'aprenentatge, o de la falta d'ajustos raonables per al professorat amb discapacitat.

El repte és passar d'un model de "suports" per a estudiants amb discapacitat a un model de "Disseny Universal per a l'Aprenentatge", on l'accessibilitat i la inclusió siguen l'estàndard per defecte en el disseny dels estudis.

- I com és la relació amb el moviment cooperatiu valencià?

- Aquesta és una de les grans assignatures pendents que estem aprovant.

Històricament, el Tercer Sector d'Acció Social (associacions, fundacions) i el món cooperatiu han caminat per vies paral·leles. Tots dos som Economia Social, però ens hem mirat amb distància. Afortunadament, aquesta tendència s'està revertint.

Estem entenent que compartim el mateix ADN: la primacia de les persones sobre el capital, la governança democràtica i l'impacte en la comunitat i en el nostre entorn.

Hui, la convergència és una realitat. La veiem en tres nivells: moltes entitats de la discapacitat estan impulsant "Cooperatives d'Iniciativa Social" per a la prestació de serveis, i les empreses d'inserció, claus en la lluita contra l'exclusió, sovint adopten fórmules cooperatives.

Quan parlem de la futura Llei d'Economia Social o de la importància de la sostenibilitat, la Plataforma del Tercer Sector i la Confederació de Cooperatives CONCOVAL compartim estratègia i reivindicacions.

Cada vegada més col·laborem en projectes d'innovació, economia circular o desenvolupament rural, on les cooperatives aporten el múscul empresarial i el Tercer Sector aporta l'experiència en inclusió i cohesió.

La relació és cada vegada més estreta i estratègica, perquè hem comprés que per als reptes que enfrontem ens necessitem mútuament.

- Acaba d'esmentar la Llei d'Economia Social. En efecte, existeix una Llei d'Economia Social a nivell estatal, i ja s'han aprovat diverses lleis d'economia social a nivell autonòmic. Creu que la Comunitat Valenciana hauria de tindre la seua Llei d'Economia Social?

- La meua resposta és un sí rotund, però amb un matís estratègic fonamental que respon a la realitat del nostre territori.

La Comunitat Valenciana no sols hauria de tindre una Llei d'Economia Social; mereix tindre-la. Som una referència internacional en aquesta matèria, amb un sector cooperatiu potentíssim i un Tercer Sector d'Acció Social increïblement dens i professionalitzat. Seria una anomalia no dotar-nos d'un marc que reconega i potencieu aquest actiu, tal com han fet altres comunitats.

Tanmateix, aquesta llei ha de construir-se sobre fonaments sòlids i respectant l'arquitectura de l'Economia Social que, com bé defineix la Llei estatal (Llei 5/2011), té dues grans ànimes: l'Economia Social de mercat (principalment cooperatives, mutualitats, societats laborals) i el Tercer Sector d'Acció Social (associacions, fundacions i entitats d'iniciativa social que treballen en la garantia de drets i la lluita contra l'exclusió). Totes dues són Economia Social, però les seues realitats, necessitats i marcs de finançament són molt diferents.

Dit això, la pregunta clau no és sols "sí" hem de tindre-la, sinó "quan" i "com".

En el moment actual, el sector de l'acció social té una prioritat legislativa absoluta, urgent i irrenunciable: la Llei del Tercer Sector Social de la Comunitat Valenciana.

Com he explicat, aquesta llei és la nostra eina fonamental per a la sostenibilitat. És la que ha de blindar el Diàleg Civil, la que ha de transformar el nostre model de finançament, la que ha de passar del model de subvenció al de concert, i la que ha de reconèixer el nostre paper com a pilar estructural del sistema de benestar. Aquest és l'ordre estratègic correcte: primer hem de consolidar els pilars, i després construir la teulada comuna.

Prioritat 1 (Urgent): la Llei del Tercer Sector. És la llei que necessita el Tercer Sector d'Acció Social per a garantir la seua viabilitat i el seu paper d'interlocució amb l'administració en la provisió de serveis i garantia de drets.

Prioritat 2 (Necessària): la Llei d'Economia Social. Aquesta seria la gran llei "paraigua". Una vegada tinguem assegurada l'especificitat del Tercer Sector (amb la seua pròpia llei) i reconeguda la fortalesa del cooperativisme (que ja té el seu marc), la Llei d'Economia Social seria la norma que unira totes dues fa-

mílies, que fomenta la intercooperació entre elles, que establisca les polítiques de foment comunes i que ens posicione com un lobby econòmic i social unificat.

El risc d'abordar una Llei d'Economia Social abans o en lloc de la Llei del Tercer Sector seria diluir les nostres reivindicacions. Cauríem en el perill de crear una llei genèrica que parles de principis, però que no resolga els problemes concrets de finançament i sostenibilitat que afronten les entitats que lluiten contra la pobresa, la discapacitat o l'exclusió.

Per tant, sí, necessitem una Llei d'Economia Social. Però la volem com la culminació d'un procés, no com una substitució de la Llei del Tercer Sector. Primer, assegurem el pilar de l'acció social; després, construïm junts el gran marc de tota l'Economia Social valenciana.

- El moviment del Tercer Sector i la Discapacitat es distingixen per la seua intensitat reivindicativa. Quines serien per a vosté, en definitiva, les principals reivindicacions actuals que haurien d'atendre les administracions públiques i altres organismes en relació amb el Tercer Sector Social?

- És cert que se'ns coneix per la nostra intensitat reivindicativa, però m'agradaria matisar aquesta idea. La nostra labor principal no és demanar, sinó proposar. El que fem és plantejar solucions eficaces i justes a problemes que l'administració, per si sola, no pot resoldre. No som un moviment ideològic, som un moviment de drets i d'eficiència social.

Si haguera de sintetitzar les nostres reivindicacions actuals en un únic concepte seria: deixar de ser considerats un recurs subsidiari i ser tractats, de manera estructural i financera, com la infraestructura social estratègica que som.

Aquesta gran reivindicació es desglossa en tres pilars irrenunciables que hem comentat al llarg d'aquesta entrevista:

El primer pilar és el de la Sostenibilitat: Finançament Real per a un Treball Real. És la reivindicació més urgent. No podem continuar prestant serveis del segle XXI amb models de finançament del segle XX. Hem de superar el model de subvenció. La subvenció, per definició, és puntual i insegura. Ens obliga a viure en la precarietat, sense poder planificar a llarg termini.

Hem de blindar i apostar sempre per l'Acció Concertada. És la fórmula que defensem com a preferent. Un concert social ens reconeix com a part del sistema de benestar, ens dona estabilitat i garanteix la continuïtat dels suports a les persones.

I finançar el Cost Real: aquesta és la clau. Els preus dels mòduls i concerts han de cobrir els costos salarials actualitzats per conveni, les despeses energèti-



ques i l'estructura de gestió. No podem continuar finançant els serveis públics a costa de la precarietat dels nostres professionals.

Finalment, la burocràcia excessiva i els retards en els pagaments estan ofegant moltes entitats. Necessitem una administració àgil i aliada.

El segon pilar és el reconeixement polític. No volem reunions informals, volem la constitució immediata de la Mesa de Diàleg Civil, que és l'òrgan legalment creat per a la nostra interlocució. Volem que la futura Llei del Tercer Sector blinde un canvi de filosofia. No som l'actor al qual es truca quan l'administració falla; som un actor imprescindible per al disseny, execució i avaluació de les polítiques públiques. Com hem demostrat en la DANA, les polítiques públiques fracassen si no es dissenyen comptant amb l'experiència de les persones vulnerables. Exigim estar en la taula abans que ocorreguen les crisis, no sols després.

El tercer pilar és la "Inclusió per Defecte" com a Nou Estàndard. El "Model València": la tragèdia de la DANA va demostrar que la neutralitat en el disseny de les emergències és, en si mateixa, una forma de discriminació. Les alertes no van ser accessibles i les evacuacions no van ser inclusives.

L'accessibilitat universal, la lectura fàcil i els sistemes d'alerta accessibles no han de ser un annex, sinó el punt de partida de qualsevol política pública, ja siga de transport, sanitat, justícia o habitatge.

En definitiva, les nostres reivindicacions es resumeixen en una: demanem a l'administració que ens tracte com el que som. No som una despesa, som una inversió en cohesió social. No som un complement, som la infraestructura que garanteix que ningú no es quede arrere.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES FEDERACIONS

LABORPAR I LES SOCIETATS LABORALS: UN MODEL D'EMPRESA PARTICIPATIVA I AMB ARRELAMENT TERRITORIAL EN L'ECONOMIA SOCIAL ESPANYOLA

• Seu: C/ Sebastián Herrera, 12-14 – Madrid

• Telèfon: 91 522 15 33

• Any de constitució: 2019

• E-mail: info@laborpar.es

• Web: <https://laborpar.es/>

• X: <https://x.com/laborpar>

• Facebook: <https://www.facebook.com/laborpar/>

• Instagram: https://www.instagram.com/laborpar_esp/

• YouTube: <https://www.youtube.com/@LABORPAR>

• LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/laborpar/>



La Federació Empresarial de Societats Laborals i Participades d'Espanya (LABORPAR) representa les associacions autonòmiques que agrupen les Societats Laborals de tot el país. Constituïda l'any 2019, LABORPAR treballa per la promoció, consolidació i representació d'un model empresarial pioner, que combina democràcia interna, participació econòmica i compromís amb el territori.

Les Societats Laborals constitueixen una de les expressions més singulars, innovadores i consolidades del ampli ecosistema de l'Economia Social espanyola, tant per la seua història com per la seua estructura de governança. La seua especificitat radica en la convergència entre treball i capital, en configurar-se com a empreses en les quals la majoria del capital social pertany a les persones treballadores que presten els seus serveis de manera directa, activa i estable. Aquesta particularitat atorga a les Societats Laborals una doble naturalesa: són, alhora, instruments d'autogestió del treball i estructures empresarials plenament competitives.

El model de Societat Laboral es fonamenta en una relació de democràcia econòmica efectiva, on aquells que assumeixen el risc empresarial participen en la presa de decisions i en la distribució dels resultats, reforçant la corresponsabilitat col·lectiva i un tipus d'ocupació menys vulnerable a la volatilitat dels cicles econòmics. Aquesta forma de propietat participada fomenta l'arrelament territorial, l'estabilitat de l'ocupació i el compromís amb l'entorn local, configurant un teixit empresarial que combina productivitat, equitat i sostenibilitat social.

Integrades plenament en l'Economia Social, les Societats Laborals constitueixen una resposta estructu-

ral als desafiaments contemporanis: la digitalització dels processos productius, el relleu generacional, la transició ecològica i la necessitat de cohesionar un territori fragmentat per la desigualtat. La seua capacitat adaptativa, demostrada en contextos de crisi i transformació tecnològica, les posiciona com un instrument estratègic per avançar cap a un model de desenvolupament econòmic més equilibrat, inclús centrat en les persones.

En aquest context, la Federació Empresarial de Societats Laborals d'Espanya (LABORPAR), constituïda l'any 2019, ha suposat un punt d'inflexió decisiu en la consolidació del sector. Integrant les associacions autonòmiques, LABORPAR articula una representació estatal coordinada i eficaç, alineada amb els valors fundacionals del model: democràcia interna, participació econòmica, igualtat d'oportunitats i arrelament territorial.

Des de les cotxeres de València fins a una federació nacional

L'origen històric de les Societats Laborals, una figura empresarial genuïnament espanyola, es remunta als anys seixanta, en un context d'industrialització desigual, precarietat i absència de llibertats polítiques. En aquell escenari, un grup de treballadors i treballa-



Assemblea 2025 de LABORPAR, celebrada el passat mes de juny a Múrcia, capital espanyola de l'Economia Social.

dores dels transports urbans de València va decidir assumir col·lectivament la gestió de la seua empresa davant el seu imminent tancament, donant lloc a la històrica SALTUV.

Aquella experiència pionera d'autogestió va demostrar que la participació directa de les persones treballadores en la propietat i gestió empresarial no sols era possible, sinó també eficient, sostenible i socialment transformadora. El seu èxit va operar com un gest de ruptura simbòlica: una demostració empírica que la força de treball podia convertir-se en subjecte i no sols en objecte de l'economia.

Durant els anys vuitanta, en el marc de la reconversió industrial i la crisi de les estructures productives tradicionals, les Societats Laborals van adquirir una nova rellevància com a eina eficaç per al manteniment de l'ocupació i la reindustrialització social. L'aprovació de la Llei 15/1986, de Societats Anònimes Laborals, va suposar el seu reconeixement jurí-

dic ple, proporcionant un marc normatiu estable per al seu desenvolupament. Un any més tard, la creació de CONFESAL (Confederació Empresarial de Societats Laborals d'Espanya) va consolidar la primera estructura estatal de representació del sector, unificant la veu de les empreses participades per les persones treballadores.

Quatre dècades després, la constitució de LABORPAR (2019) representa la culminació d'aquest procés històric de maduració organitzativa, assumint la tasca d'actualitzar el discurs, modernitzar la interlocució institucional i enfortir la presència del model en les polítiques públiques, tant a nivell estatal com europeu. La seua estructura federal integra hui onze organitzacions autonòmiques i representa més de 8.000 societats laborals, que generen ocupació directa per a més de 60.000 persones. En 2025, el mapa associatiu continua expandint-se, com demostra la recent incorporació d'ASLABCAM, nova associació de Caste-

Llistat de persones directives de LABORPAR

Presidenta: Jone Nolte Usparicha (ALSE)

Vicepresident: Julián Menéndez Moreno (ASALMA)

Secretari: Rubén Molina Pascual (AEMTA)

Vocals: Miguel González Lastra (ASATA), Francesc Abad Rigla (AMUSAL), M^a Cristina Fernández Vega (AEXLAB), Eduardo Bra de la Rosa (ACEL), José María Parra Expósito (ASLESCAT), José Manuel Rodríguez Durán (AESGAL), Felipe Berenguer Bruque (Laborales Andalucía), Felix José Díaz (ASLABCAM)

lla-la Manxa, consolidant un moviment empresarial en constant creixement.

La història, el present i el futur s'entrellacen en aquesta trajectòria compartida de més de quaranta anys que LABORPAR ha volgut recollir i projectar a través de la publicació, en col·laboració amb CIRI-EC-Espanya, del llibre *Societats Laborals: 40 anys d'innovació social*. Disponible gratuïtament en [<https://laborpar.es/40-anos-sociedades-laborales/>] aquesta obra col·lectiva no sols revisa l'evolució jurídica, econòmica i social del model, sinó que també ofereix una lectura crítica i prospectiva sobre el seu paper en el context contemporani, marcat per la incertesa, la transició ecològica i la transformació tecnològica.

Relleu i arrelament per a fixar empreses al territori

En els últims anys, LABORPAR s'ha consolidat com l'interlocutor estatal de referència davant les administracions públiques, les institucions de l'Economia Social i els espais de diàleg social i territorial. El seu paper va més enllà de la representació institucional: actua com a plataforma d'interlocució estructurada, que articula demandes, genera coneixement tècnic i promou la visibilitat d'un model empresarial singular.

En un context d'incertesa social i econòmica, LABORPAR treballa per millorar i modernitzar el marc normatiu que regula l'activitat de les Societats Laborals. Participa activament en els debats sobre la futura Llei Integral d'Economia Social, aportant propostes específiques que reforcen el reconeixement institucional i l'autonomia del sector. Igualment, LABORPAR se situa com un actor de referència en les polítiques de relleu generacional, un àmbit estratègic en què les Societats Laborals ofereixen una alternativa real a la concentració empresarial i a la pèrdua de teixit productiu en zones perifèriques.

Un altre dels eixos prioritaris de LABORPAR és la digitalització de la governança interna, entesa no sols com un procés de modernització tecnològica, sinó com una eina per reforçar la transparència, la participació i l'eficiència democràtica en la gestió de les organitzacions. En aquest mateix sentit, LABORPAR manté un compromís actiu amb la igualtat de gènere i el lideratge femení, impulsant programes que fomenten la presència de dones en els òrgans de decisió i en la propietat del capital social, així com la visibilització de referents femenins dins del mateix moviment associatiu.

Finalment, LABORPAR promou una línia d'actuació fonamental: la fixació de població i activitat econòmica en el territori, especialment en zones rurals o en risc de despoblació. En aquests contextos on altres models empresarials no aconsegueixen sostenir-se, les



Jone Nolte, presidenta de LABORPAR.

Societats Laborals actuen com a eines d'ancoratge socioeconòmic, generant ocupació estable, redistribuint valor i preservant el coneixement local. D'aquesta manera, LABORPAR reafirma el seu compromís amb una Economia Social del territori, que entén l'empresa no sols com una unitat productiva, sinó com una infraestructura de comunitat i permanència.

La teua empresa té futur: "Queda't amb ella"

En els últims anys, la comunicació institucional ha adquirit un paper central dins de l'estratègia de LABORPAR, entesa com una eina de transformació cultural i d'incidència social. En un entorn on la percepció pública de l'empresa determina bona part de la seua legitimitat, LABORPAR ha assumit que els models empresarials també evolucionen a través dels relats que els sostenen. Per això, la Federació ha impulsat una renovació profunda de la seua línia comunicativa, orientada a acostar les Societats Laborals a la ciutadania, visibilitzar-ne l'impacte real en el territori i generar una narrativa compartida que situe

La Federació Empresarial de Societats Laborals d'Espanya (LABORPAR), constituïda en 2019, ha suposat una fita decisiva en la consolidació del sector de les societats laborals. Integrant a les associacions autonòmiques, LABORPAR articula una representació estatal coordinada i eficaç, alineada amb els valors fundacionals del model: democràcia interna, participació econòmica, igualtat d'oportunitats i arrelament territorial.

el treball participatiu al centre del discurs econòmic contemporani.

En aquest marc naix la campanya “Queda't amb ella”, un projecte de comunicació que recull històries reals de relleu generacional i de continuïtat empresarial. A través d'entrevistes, peces audiovisuals i materials divulgatius, la iniciativa mostra com les persones treballadores assumeixen la titularitat i la gestió de les seues empreses, convertint-se en agents de preservació de l'ocupació, de transmissió del coneixement i de manteniment del teixit econòmic local. Cada episodi il·lustra que el relleu generacional no és una pèrdua, sinó una reinvençió del compromís amb allò comú.

“Queda't amb ella” no és només un lema, sinó una declaració ètica i política. Resumix l'essència del model de Societat Laboral: romandre, cuidar allò construït i projectar-ho cap al futur. En un context de mobilitat laboral accelerada i de desarrelament productiu,

esta campanya reivindica el valor de la permanència i de la responsabilitat compartida com a actes de resistència econòmica i cultural. A través d'estes històries, LABORPAR reforça el seu compromís amb una comunicació que inspira, que explica i que recorda que les empreses també poden tindre ànima.

Una xarxa de col·laboració per a enfortir el model

La fortalesa institucional de LABORPAR es recolza en una àmplia xarxa d'aliances i de cooperació, que connecta la seua acció amb els principals actors de l'ecosistema de l'Economia Social als nivells nacional, europeu i internacional. En l'àmbit estatal, LABORPAR és membre actiu de la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES), participant de manera directa en els grups de treball i en els òrgans de decisió on es definixen les estratègies comunes per

laborpar

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE TRABAJO Y ECONOMÍA SOCIAL

Quédate con ella

Sociedades laborales y relevo generacional.
Trabajamos por mantener negocios hechos con mucho amor.



Presentació del llibre 'Societats laborals: 40 anys d'innovació social', editat i elaborat per CIRIEC-Espanya per a LABORPAR. Acte celebrat en el Consell Econòmic i Social de la Regió de Múrcia, al juny de 2025.

al foment de l'emprenedoria col·lectiva i de l'ocupació de qualitat.

De la mateixa manera, LABORPAR forma part de CIRIEC-Espanya, des d'on impulsa la investigació aplicada i la difusió acadèmica del model d'empresa participativa. La col·laboració amb CIRIEC reforça la base teòrica i empírica del sector, afavorint el diàleg entre la pràctica empresarial i el pensament econòmic, i situant les Societats Laborals dins dels estudis de referència sobre l'Economia Social.

A nivell internacional, LABORPAR forma part des d'enguany de DIESIS Network, una de les principals xarxes internacionals de promoció de l'Economia Social i Solidària. Esta incorporació amplia la seua capacitat per a enfortir la projecció exterior del model de Societat Laboral i compartir experiències amb entitats homòlogues d'altres països.

Així mateix, LABORPAR manté aliances estables amb universitats, administracions públiques i centres d'investigació per al desenvolupament de projectes conjunts en els àmbits de la formació, l'anàlisi sectorial i la divulgació científica. En conjunt, esta xarxa de col·laboració convertix LABORPAR en un node d'articulació estratègica, capaç de connectar la pràctica empresarial amb la política pública i amb el coneixement acadèmic, tres pilars sobre els quals es construeix el futur de l'Economia Social a Espanya.

Propostes per a altres 40 anys de futur compartit

LABORPAR Defén l'enfortiment del model de Societat Laboral com una eina estructural per a promoure l'estabilitat, la cohesió i l'ocupació sostenible en l'economia espanyola. En un context de transforma-



ció productiva, transició demogràfica i acceleració tecnològica, el suport institucional estable i durador ha d'articular-se a través d'un finançament específic i previsible, de programes d'acompanyament al relleu generacional i d'incentius fiscals que reconeguen la singularitat de les empreses participatives. De la mateixa manera, resulta essencial promoure processos

de digitalització inclusiva que reforcen la competitivitat sense erosionar els principis fundacionals de participació i equitat que caracteritzen les Societats Laborals.

Entre les propostes prioritàries de LABORPAR destaca l'esmena presentada junt amb CEPES a la Proposta de Llei Integral d'Economia Social (PLIES), orientada a incorporar la capitalització de la prestació per desocupació com a instrument habilitant per a l'adquisició i transformació de societats mercantils en Societats Laborals i Cooperatives. Esta iniciativa, àmpliament recolzada pel conjunt del sector, busca operativitzar la transmissió d'empreses viables a les seues persones treballadores, evitant-ne la desaparició i preservant llocs de treball, coneixements i estructures productives.

La proposta part d'una constatació empírica: milers de xicotetes i mitjanes empreses afronten actualment processos de tancament derivats de la jubilació dels seus titulars o de l'absència de successió familiar, malgrat ser econòmicament solvents. En este escenari, la continuïtat empresarial mitjançant la venda a les persones treballadores i la seua posterior transformació en empreses d'Economia Social es presenta com una alternativa natural, eficient i sostenible.

En definitiva, esta esmena i el conjunt de propostes formulades per LABORPAR reforcen una idea central que travessa la seua trajectòria: les Societats Laborals representen una fórmula eficaç de democràcia econòmica aplicada, capaç de preservar l'ocupació, fomentar la igualtat i assegurar l'arrelament territorial de les empreses. Cada empresa que es transforma en mans de qui la sosté no sols evita un tancament, sinó que manté viu un projecte col·lectiu, una memòria productiva i una promesa de futur compartit.

El valor de quedar-se

Quaranta anys després de l'aprovació de la primera Llei de Societats Laborals, el model continua demostrant que una altra manera de fer empresa no sols és possible, sinó necessària. En un temps d'incertesa global, les Societats Laborals encarnen una idea senzilla i poderosa: l'empresa com a espai on la propietat i el treball convergeixen, on l'estabilitat es construeix a partir de la participació i on el territori no s'abandona, sinó que es cuida i es compartix.

Al llarg d'estes quatre dècades, el model ha mostrat una capacitat de resiliència i adaptació extraordinàries. Ha resistit crisis econòmiques, transformacions tecnològiques i mutacions del mercat sense renunciar a la seua essència: la primacia de les persones sobre el capital. En les Societats Laborals, l'eficiència i la democràcia no s'oposen, sinó que es reforcen mútuament, donant lloc a formes de gestió en què la competitivitat es mesura no sols en termes de rendibilitat, sinó també de cohesió social, qualitat de l'ocupació i sostenibilitat territorial.

LABORPAR treballa cada dia per consolidar esta visió i projectar-la cap al futur. Perquè quedar-se no és conformar-se: és un acte de resistència i de pertinença. És decidir construir futur des de dins, des de la confiança mútua, des de la gestió compartida del risc i des de la convicció que el treball, quan s'organitza col·lectivament, genera valor social a més de valor econòmic. En eixa decisió, la de quedar-se, transformar i continuar, batega la vertadera força de les Societats Laborals: la força d'aquells que no se'n van, sinó que romanen per a continuar creant comunitat, ocupació i esperança.

Organitzacions territorials de LABORPAR

AEMTA – Societats Laborals de Castella i Lleó

ASALMA – Agrupació de Societats Laborals de Madrid

ASATA – Agrupació de Societats Asturianes de Treball Associat i Economia Social

ASLE – Societats Laborals i Participades d'Euskadi

ASLESCAT – Associació de Societats Laborals i Economia Social de Catalunya

AEXLAB – Associació Extremenya de Societats Laborals i Participades d'Extremadura

ACEL – Agrupació d'Empreses Laborals i Economia Social de Cantàbria

AMUSAL – Associació Empresarial de Societats Laborals i Participades de la Regió de Múrcia

Laborals d'Andalusia

AESGAL – Agrupació Empresarial de Societats Laborals de Galícia

ASLABCAM – Associació de Societats Laborals i Participades de Castella-la Manxa

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES EMPRESES

ENERCOOP: UN SEGLE CONNECTATS AMB CREVILLEN, LIDERATGE COOPERATIU PER A UNA TRANSICIÓ ENERGÈTICA SOSTENIBLE

- **Seu:** Corazón de Jesús, 17,
03330 Crevillent, Alacant
- **Telèfon:** 965 400 862



- **Any de constitució:** 1925
- **E-mail:** info@enercoop.es
- **Web:** <https://www.grupoenercoop.es/>
- **Instagram:** <https://www.instagram.com/grupoenercoop>
- **LinkedIn:** <https://es.linkedin.com/company/grupoenercoop/>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/grupoenercoop>
- **YouTube:** <https://www.youtube.com/@grupoenercoop>
- **X:** <https://x.com/grupoenercoop>

La celebració del Centenari de l'entitat matriu d'Enercoop, la Cooperativa Elèctrica Benèfica Sant Francesc d'Assís, en 2025, representa molt més que l'efemèride d'una data. És un moment de profunda reflexió i reconeixement a l'inquebrantable esperit d'una societat, la crevillentina, que, davant l'adversitat, va decidir prendre les regnes del seu propi destí.

Corria l'any 1925 a Crevillent, una època marcada pel declivi dels cabals d'aigua que tradicionalment havien mogut la indústria local, i apareixia la urgent necessitat de mecanitzar els antiquíssims telers dedicats a la manufactura de l'espart i el jonc. Davant d'aquesta conjuntura, un grup d'emprenedors pioners va impulsar un projecte comú per a dotar d'energia motriu i d'enllumenat la localitat. Un naixement que no va ser senzill, ja que va requerir un enorme esforç inicial per a competir amb les distribuïdores existents i sortejar les tensions comercials inherents al procés.

Tanmateix, a diferència d'altres iniciatives, des dels seus orígens, la Cooperativa es va distingir per una clara vocació benèfica i un compromís irrenunciable amb les persones cooperativistes. Es va prendre la decisió de facturar únicament l'energia efectivament consumida, eliminant tarifes obligatòries i establint un servei accessible, un fet que va marcar la diferència en l'incipient mercat elèctric. Aquells principis de justícia social i eficiència continuen sent el far que guia l'actuació de la cooperativa.

Hui, la Cooperativa Elèctrica de Crevillent és la matriu del Grup Enercoop i s'erigeix com una de les majors cooperatives elèctriques d'Espanya i una de les més grans d'Europa, agrupant al voltant de 10.000 persones sòcies. Aquesta consolidació és el resultat de la fidelitat cooperativista i d'una gestió fonamentada en els valors d'honestedat, responsabilitat, transparència i solidaritat. La seua trajectòria de cent anys no sols sintetitza una història de provisió d'un servei essencial, sinó que és l'obra mestra d'un poble emprenedor que va saber veure en la cooperació l'eina més efectiva per al progrés col·lectiu.

El retorn social i la petjada institucional

La dimensió de la seua activitat ha crescut fins a abastar pràcticament la totalitat de la cadena de valor del sector elèctric, des de la generació fins a la comercialització, passant per la distribució. No obstant això, el principal indicador de la salut institucional de la cooperativa no resideix únicament en les seues xifres de negoci, que han mantingut una tendència positiva en l'exercici 2024, sinó en la seua intensa obra social



Inauguració de la Planta d'Energia Solar Fotovoltaica - PSFV Campillo, amb la presència de Joan Groizard, Miguel Rodrigo i Marian Cano.

i la seua capacitat per a generar un retorn territorial significatiu.

Així, a través de la Fundació de la Cooperativa Elèctrica es destina una part considerable dels excedents a donar suport a diferents col·lectius, associacions i iniciatives que enriqueixen el teixit social, cultural, esportiu i assistencial de Crevillent. De mitjana, la inversió en aquest compromís benèfic supera els 600.000 € a l'any. Aquesta acció de Responsabilitat Social Corporativa (RSC) no és una activitat accessòria, sinó el pilar que garanteix que la riquesa generada per l'energia cooperativa revertisca directament en el benestar del nostre entorn més pròxim.

L'excel·lència en la gestió ha sigut reconeguda a escala nacional i autonòmica, traspasant les fronteres locals. Guardons com la Distinció al Mèrit Empresarial i Social de la Generalitat Valenciana (2021) o el Premi Extraordinari d'Energia del Ministeri per a la Transi-

ció Ecològica i el Repte Demogràfic (2021), així com la recent incorporació al Club d'Empreses Centenàries de la província d'Alacant, promogut per la Cambra de Comerç i per AEFA, són un testimoni del bon fer que regeix la governança de la cooperativa.

Enercoop ha consolidat una projecció no sols a escala autonòmica i estatal, sinó també europea. La seua participació en associacions com GEODE (Grup Europeu de Distribuïdors Elèctrics) o 'EU DSO Entity' permet intercanviar coneixement i defensar els interessos del model de distribució local d'energia en el cor de la Unió Europea.

El Grup Enercoop s'ha convertit en un referent en innovació i gestió eficient, demostrant que el model de cooperativa benèfica, amb un fort arrelament local, és perfectament compatible amb l'avantguarda tecnològica i el lideratge institucional en el sector energètic modern.

Consell Rector de la Cooperativa Elèctrica de Crevillent

President: Guillermo Belso Candela

Vicepresident: José María Aznar Miralles

Secretari: Francisco Javier García Mas

Tresorer: Francisco José Miralles Juan

Vocals: Joaquín López Davó, Natalia Navarro Zaplana, Francisco J. Ferrández Pastor, José María Nieves Muñoz, David Egío Gascón, Gaspar Hurtado Prieto

Director general: Joaquín P. Mas Belso

Corria l'any 1925 a Crevillent, una època marcada pel declivi dels cabals d'aigua que tradicionalment havien mogut la indústria local, i apareixia la urgent necessitat de mecanitzar els antiquíssims telers dedicats a la manufactura de l'espart i el jonc. Davant d'aquesta conjuntura, un grup d'emprenedors pioners va impulsar un projecte comú per a dotar d'energia motriu i d'enllumenat la localitat: la cooperativa elèctrica Benèfica Sant Francesc d'Assís.

Protagonistes de la transició energètica

El Grup Enercoop està profundament compromés amb la transició energètica, un procés que enté com un camí gradual, professional i responsable cap a un model productiu i de consum sostenible. En aquesta senda, la seua aposta per la diversificació es tradueix en una activitat de generació d'energia 100% renovable (solar fotovoltaica i hidràulica), en la qual han sigut pioners a escala estatal.

Actualment, el seu eix estratègic més destacat a escala local és, sens dubte, la promoció de les Comunitats Energètiques Locals (CEL). Les CEL són l'eina més eficaç per a la democratització de l'energia, ja que permeten a la ciutadania, i a la societat en general, passar de ser un mer consumidor passiu a un productor i gestor actiu. El seu propi projecte COMPTM

s'ha convertit en un reconegut cas d'èxit i referent en aquesta matèria, un model de comunitat energètica que ha generat un gran interès a escala estatal i europea. L'objectiu de COMPTM és ambiciós i concret: assolir l'any 2030 un nivell d'autoproducció pròpia que s'aproxime al 50% del consum domèstic de Crevillent, amb una previsió intermèdia de superar àmpliament els 5 MW de potència vinculada a projectes de generació distribuïda a finals de 2025.

La difusió del know-how adquirit es materialitza a través de l'Oficina de Transformació Comunitària (OTC-Enercoop), una estructura que presta serveis de consultoria especialitzada en CEL. El seu treball abasta tota la Comunitat Valenciana, on assessora altres OTC, com la de l'Ajuntament d'Elx (OTC Elx) o la vinculada a les cooperatives agroalimentàries de les pro-



Plànol aeri de la PSFV Campillo, inclosa en la comunitat energètica de Crevillent.



Reconeixement per part del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic a Enercoop, com a iniciativa exemplar en el desenvolupament de comunitats energètiques.

víncies de València i Alacant (OTC COARVAL), i s'estén a altres comunitats autònomes, assistint diputacions i ajuntaments en el disseny dels seus propis models energètics comunitaris.

A escala europea, la Cooperativa Elèctrica de Crevillent actua com a exemple de gran rellevància, participant en projectes d'I+D+i finançats per la UE sota els programes HORIZON, LIFE i INTERREG (STREAM, COMMUNITAS, INEEXS, MODERATE, ECHO, SHAREN i ALTHEA), o de caràcter nacional, com el sandbox regulatori S2F. Aquesta participació els permet avançar en línies de treball sobre mercats elèctrics locals, xarxes intel·ligents (smart grids), solucions d'emmagatzematge i gestió activa de la demanda, consolidant el seu paper com a motor d'innovació en la transició energètica europea.

Reptes de futur i projecció empresarial

Mirant cap als pròxims cent anys, Enercoop afronta l'apassionant repte de la transició energètica amb il·lusió i responsabilitat. Ja no es tracta només de la



D'interés: Web del centenari d'Enercoop, Coop. elèctrica Sant Francesc d'Assís
<https://centenario.enercoop.es/>

penetració de les renovables, sinó de la gestió, l'emmagatzematge i la distribució eficient de l'energia. El futur d'una economia cada vegada més electrificada exigeix que les companyies energètiques, i especialment les distribuïdores, siguen, abans de tot, empreses tecnològiques, com a principi que regeix ara les seues actuacions. Des de la seua posició en el sector, Enercoop considera indispensable traslladar una sèrie de qüestions i reivindicacions que són crítiques perquè la transició energètica siga justa, eficient i no es veja compromesa per obstacles estructurals:

Xarxes elèctriques robustes: la integració massiva de les energies renovables i l'electrificació de la demanda (mobilitat, indústria) exigeixen una xarxa de distribució robusta, modernitzada i resilient. És imperatiu que des de les Administracions Públiques competents es promoguen i es remuneren adequadament les inversions en xarxes, i que s'aposte per una planificació anticipada i molt més ambiciosa, que millore les xifres actuals.

Marc retributiu estable i previsible: la inversió a llarg termini, fonamental per al desenvolupament d'infraestructures com l'emmagatzematge i les xarxes, necessita un marc retributiu simple, estable i previsible, alineat amb els nous rols que demana la transició.

Incentivar la flexibilitat i l'emmagatzematge: és crucial implementar mecanismes reguladors i tarifes que incentiven l'emmagatzematge energètic i la participació dels consumidors en l'estabilitat de la xarxa, facilitant la integració de la generació distribuïda i maximitzant l'autoconsum.

Finalment, en l'àmbit local, el Fòrum Enercoop, que es desenvolupa en l'antiga fàbrica de catifes Universal, posat en servei en la seua primera fase en 2025, és la síntesi del compromís de futur de la cooperativa. Este edifici protegit, per ser un exemple de l'arquitectura industrial de Crevillent, servirà per a crear un nou centre empresarial per al grup, i sociocultural per al goig de tot Crevillent, que no sols preserve el patrimoni, sinó que assente les bases per a acollir els projectes innovadors i socials d'este segle XXI.

Amb esta visió local i global, l'equip d'Enercoop continuarà treballant amb la mateixa determinació i amb els mateixos valors fundacionals, per i per a Crevillent, perquè la cooperativa continue treballant per l'únic camí possible, el de l'excel·lència.

Per cent anys més fent energia, per cent anys més connectats, cooperativa elèctrica de Crevillent.



Carregador súper ràpid d'ús públic a Crevillent.

La actualidad de la Economía Social europea

SEN#43 septiembre 2025

Situar el crecimiento de la Economía Social en la agenda estratégica de la Unión Europea

Por **Juan Antonio Pedreño**, presidente de CEPES y de Social Economy Europe



"2025 es un año de incertidumbre, y la Economía Social es y debe ser considerada como una brújula económica estable y fuerte para la UE. En Europa hay al menos 4,3 millones de entidades y empresas de la economía social, que emplean a más de 12 millones de personas. Este sector es mayor que la industria del automóvil y actúa en todos los sectores de actividad, algunos en ámbitos estratégicos como la agroalimentación, la vivienda, la energía, la economía circular y la innovación social. No queremos, como consecuencia de los cambios en las prioridades de la UE, dar un paso atrás. Sin embargo, en 2025 corremos el riesgo de dar ese paso atrás. Esta decisión no puede producirse."

[Leer más](#)

En portada

La Economía Social europea reclama un nuevo y decidido impulso de la UE para el sector, como medio para alcanzar la autonomía estratégica de la Unión Europea

Murcia acogió del 15 al 19 de septiembre la Semana Europea de la Economía Social, evento que tuvo como acto central la Cumbre Europea de Economía Social, celebrada el día 17 con la presencia de representantes gubernamentales de 27 países; miembros del Parlamento y del Comité Económico y Social Europeo, y altos representantes de la Comisión Europea, encabezados por la vicepresidenta ejecutiva y comisaria de Derechos Sociales, Capacidades y Empleo de Calidad, Roxana Minzatu.



[Leer más](#)

Europa celebra la innovación social y la inclusión en la gala de los III Social Economy Awards

Con estos galardones, la economía social europea reafirma su papel como motor de cambio, capaz de ofrecer soluciones innovadoras y sostenibles a los grandes desafíos. Los galardones se distribuyeron en cinco categorías: formación, gobiernos locales, vivienda, energía limpia e innovación social en empresas de inserción, todas vinculadas a prioridades estratégicas de la Unión Europea.



Social Economy News

El butlletí de CIRIEC més internacional i de major difusió i impacte
Una newsletter de CIRIEC-Espanya i CIRIEC-Internacional juntament amb Social Economy Europe
Disponible en tres idiomes: francès, anglès i espanyol

<https://www.socialeconomynews.eu/>

SUBSCRIU-TE A LA NEWSLETTER